

Lieksan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Kaupunginhallitus 20.05.2024 § 139
278/03.00.00/2024

Valmistelija

Hyvinvointijohtaja

Opetus- ja kulttuuriministeriö pyytää Lieksan kaupungilta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lukiolakia, ylioppilastutkinnosta annettua lakia, oppivelvollisuuslakia sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman tavoitteena on mahdollistaa englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen tiukasti rajatuin kriteerein, luoda lukiodiplomeille valtakunnalliset kriteerit sekä mahdollistaa pakollisen ylioppilastutkintokokeen korvaaminen taito- ja taideaineen kokeella. Tavoitteena on selkeyttää oppimisen tuen järjestelmää ja yhtenäistää tukiketjua varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Osana oppimisen tukea hallitus säättää lukio-opiskelijoiden oikeudesta tukiopetukseen varmistaakseen jokaiselle opiskelijalle riittävän tuen edetä lukio-opinnoissa. Tarkoituksena on myös uudistaa lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmä vastaamaan paremmin lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia.

Ehdotetuilla lukiolain muutoksilla vahvistettaisiin lukiolaisten oikeutta oppimisen tukeen. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi opiskelijoiden oikeudesta saada tuki- ja erityisopetusta. Tiedonsiirtoa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen välillä lisättäisiin niiden opiskelijoiden osalta, joilla on perusopetuksen päättyessä ollut voimassa oleva erityisen tuen päätös.

Esityksessä ehdotetaan lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamista siten, että kattava lukioverkko säilyisi. Tavoitteena on turvata lukiokoulutuksen järjestäminen alueilla, joilla lasten ja nuorten määrä vähenee voimakkaasti. Rahoitusjärjestelmän uudistamisen tavoitteena on, että lukiokoulutuksen rahoitus vastaisi paremmin lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Lukion rahoitukseen sisältyvää pienten lukiodien korotusta uudistettaisiin tukemaan koulutuksen saavutettavuutta ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista. Samalla edistetään rahoitusvastuun tasapuolista jakautumista kuntien kesken kotikunnittain.

Ylioppilastutkintoa uudistetaan mahdollistamalla englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittaminen tiukasti rajatuin kriteerein ja varmistamalla, että englanninkielinen koulutustarjonta ei uhkaa kansalliskielistä koulusivistystä, vaan vahvistaa Suomen houkuttelevuutta kansainvälisten toimijoiden ja paluumuuttajien keskuudessa. Lisäksi pakollisen ylioppilastutkintokokeen korvaaminen taito- ja taideaineen kokeella olisi jatkossa mahdollista. Ylioppilastutkinnossa opiskelija osoittaa omaksuneensa lukiokoulutuksen opetussuunnitelman mukaiset tiedot ja taidot, joten ylioppilastutkinnon kokeen korvaava lukiodiplomi olisi mahdollista suorittaa nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvissä pakollisissa taito- ja taideaineissa; musiikissa, kuvataiteessa ja liikunnassa

Lukiolain tilauskoulutusta koskevaan säännökseen ehdotetaan tehtäväksi voimassa olevaa sääntelyä selkeyttäviä muutoksia. Tarkennusten tarkoituksena on puuttua tilauskoulutuksessa havaittuihin epäkohtiin muun muassa tilauskoulutussopimusten sisällössä ja opiskelijoiden tietoisuudessa omasta asemastaan.

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 4.6.2024.

Lieksan kaupungin lausunto

1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Lieksan kaupunki kiittää lausuntomahdollisuudesta.

Esitysluonnoksen sisältö on hyvä, koska se vahvistaa koulutuksellisen tasa-arvon ja lukio-opiskelijoiden tarvitseman tuen toteutumista. Myös lukiokoulutuksen kansainvälistymisen mahdollisuus huomioidaan englannin kielellä tapahtuvan koulutuksen järjestämislopauudistuksen muodossa.

2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset

Lukio-opiskelijoille annettavan tuen tulee olla joustavaa ja oikea-aikaista. Erityisen tuen mahdollistavien, muutoksenhakukelpoisten viranhaltijapäätösten tekeminen lisäisi tukitoimiin liittyvää byrokratiaa, ja veisi esim. erityisopettajien aikaa opiskelijoiden tukemiselta. Erityisopettajien konsultoiva ja oppimista tukeva rooli on kannatettava tarkennus, mutta lukion laajojen oppiainesisältöjen opettaminen on säilytettävä aineenopettajan vastuulla. Erityisopettajien koulutusmääriä on lisättävä, jotta nykyinen erityisopettajapula helpottuu, ja lukioihinkin saadaan kelpoisia erityisopettajia.

Perusopetuksessa tehtyjen erityisen tuen päätösten sisältöjen tuominen lukion opettajien tietoon on kannatettava muutos, joka mahdollistaa mm. lukioissa annettavan tukiopetuksen paremman suunnittelun ja toteutuksen.

Kokonaisuutena lukio-opiskelijoille annettavan tuen ja erityisopettajan antaman tuen lisääminen on perusteltua, ja toimenpiteet parantavat lukio-opiskelijoiden jaksamista ja vähentävät lukiokoulutuksen keskeyttämistä.

3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset

Lieksan kaupunki kannattaa esitykseen sisältyvää lukiokoulutuksen yksikköhinnan määräytymiseen liittyvää uudistusta. Alueellisen ja paikallisen väestötiheyden sekä lukion oppilasmäärän liittäminen ns. syrjäisyyskertoimen laskentaperusteiksi edistää lukionkoulutuksen saavutettavuutta ja koulutuksellista tasa-arvoa. Lukiokoulutuksen säilyminen myös pienemmillä paikkakunnilla on pitkien välimatkojen Suomessa tärkeä elinvoimakysymys. On myös huomattava, että läheskään kaikilla peruskoulun päättävillä nuorilla ei ole valmiuksia siirtyä lukio-opiskeluja varten vieraalle paikkakunnalle vuokra-asumisjärjestelyyn.

Pienen lukion toiminta voidaan järjestää yhteistyön kautta kustannustehokkaasti, kuten Lieksassa tehdään. Opetustiloja sekä oppimisympäristöjä käyttävät yläkouluopetus, lukiokoulutus ja toisen

asteen ammatillinen koulutus. Lisäksi kouluruokailupalvelut toteutetaan yhteistyönä, ja lukiolla ja yläkoululla on yhteinen hallinto.

4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset

Uudistus on hyvä, ja se tukee oikealla tavalla esim. työperäistä maahanmuuttoa siten, että ulkomailta tulevien lapsiperheiden on helpompi tehdä päätös Suomeen muuttamisesta. Muutos palvelee nimenomaan niitä henkilöitä, joiden suomen tai ruotsin kielen taito ei ole tarpeeksi hyvä lukion oppimäärän suorittamiseen. Koulutusviennin tai sen kaltaisen toiminnan rajaaminen muutoksen ulkopuolelle on perusteltua. Haasteena on englantia opetuskielenä käyttävien opettajien rekrytointi lukioihin.

5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset

Taito- ja taideainekokeen ottaminen ylioppilastutkinnon osaksi siten, että sillä voidaan korvata joko matematiikan, toisen kotimaisen kielen, vieraan kielen tai reaaliaineen koe, vahvistaa lukion asemaa yleissivistävänä oppilaitoksena. Samalla se lisää lukiokoulutuksen houkuttelevuutta, kun teoriapainotteisten opintojen ohella opiskelija voi hyödyntää osaamistaan ja lahjakkuuttaan taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeessa.

Taito- ja taideaineiden kokeen suorittaminen tulee jatkossa ottaa huomioon myös korkeakoulujen ja yliopistojen opiskelijavalinnoissa.

6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Ei kommentoitavaa.

7. Muut kommentit

Ei kommentoitavaa.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.
Lisätietoja	Hyvinvointijohtaja Arto Sihvonen, p. 040 1044 101, sähköposti arto.sihvonen(at)lieksa.fi